

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою сприяння виконанню суб'єктами первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) норм Закону України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361) в частині застосування ними ризик-орієнтованого підходу та визначення власних критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до пункту 7 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 361, який набрав чинності 28.04.2020, Кабінету Міністрів України необхідно забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації положень цього Закону, та забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Частиною першою статті 7 Закону № 361 встановлено, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) зобов'язані у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику, зокрема, пов'язані з його клієнтами, географічним розташуванням держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, видом товарів та послуг, що клієнт отримує від суб'єкта первинного фінансового моніторингу, способом надання (отримання) послуг.

Водночас частиною третьою статті 7 Закону № 361 передбачено, що критерії ризиків визначаються СПФМ самостійно з урахуванням критеріїв ризиків, встановлених відповідно:

Національним банком України – для СПФМ, щодо яких Національний банк України відповідно до статті 18 Закону № 361 виконує функції державного регулювання і нагляду;

Мінфіном – для інших СПФМ.

Отже, набрання чинності Законом № 361 обумовлює необхідність затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, які СПФМ зобов'язані використовувати для визначення своїх критеріїв ризиків з метою дотримання вимог Закону № 361, зокрема, забезпечення функціонування

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000A2FE2E00D1248B00

Підписувач Улюгін Денис Валерійович

Дійсний з 10.11.2020 12:52:22 по 10.11.2022 12:52:22

Міністерство фінансів України

26110-03-5/19710 від 05.09.2022

належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності ризик-орієнтовного підходу та вжиття належних заходів з метою мінімізації ризиків.

Водночас потребує скасування наказ Міністерства фінансів України від 08.07.2016 № 584 «Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» (далі – наказ № 584), розроблений на виконання Закону України від 14.10.2014 № 1702-VII «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» (втратив чинність із прийняттям Закону № 361), оскільки даний наказ не враховує всіх СПФМ, які повинні використовувати відповідні критерії ризику, а також визначає критерії ризиків для СПФМ, які піднаглядні Національному банку України.

Слід зазначити, що Національний банк постановами Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 «Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу» та від 19.05.2020 № 65 «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» встановив критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, для СПФМ, щодо яких Національний банк України відповідно до статті 18 Закону № 361 виконує функції державного регулювання і нагляду у сфері запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Разом з тим положення проєкту наказу забезпечують адаптацію в національне законодавство вимог Директиви (ЄС) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20.05.2015 «Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС» (далі – Директива (ЄС) 2015/849) та стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), імплементацію яких визначено статтею 20 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII.

Так, пунктом 3 статті 13 Директиви (ЄС) 2015/849 передбачено, що держави-члени повинні вимагати врахування зобов'язаними особами під час оцінювання ризику відмивання грошей та фінансування тероризму принаймні тих параметрів, які визначено в додатку I.

У Додатку I Директиви (ЄС) 2015/849 наводиться неповний перелік змінних ризику, які зобов'язані особи повинні брати до уваги під час визначання міри вжиття заходів з комплексної перевірки клієнтів відповідно до статті 13(3):

- (i) мета рахунку або відносин;

ii) рівень активів, які повинні бути депоновані клієнтом, або обсяг здійснюваних транзакцій;

(iii) регулярність або тривалість ділових відносин.

Статтею 18 Директиви (ЄС) 2015/849 визначено вимоги щодо посиленої комплексної перевірки клієнта та зазначено, що під час оцінювання ризику відмивання грошей і фінансування тероризму держави-члени і зобов'язані особи повинні враховувати принаймні фактори ситуацій з потенційно вищим ризиком, визначених у додатку III.

У додатку III Директиви (ЄС) 2015/849 наводиться неповний перелік факторів ризику, пов'язаного з клієнтом, факторів ризику, пов'язаного з продуктом, послугою, транзакцією або каналом постачання, географічні фактори ризику.

Водночас у пояснювальній записці до десятої Рекомендації FATF «Заходи належної перевірки клієнта» зазначено приклади факторів ризику, пов'язаного з клієнтом, з товаром, послугою, операцією або способом надання (отримання) послуг, з країною або географічною територією, які властиві потенційним високоризиковим ситуаціям та ситуаціям з низьким ризиком, при здійсненні оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму, пов'язаних з певними видами клієнтів, країнами або географічними територіями, певними товарами, послугами, операціями або каналами постачання.

Тому критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, які пропонується затвердити проектом наказу, зокрема, передбачають відповідні критерії ризику: пов'язані з клієнтами СПФМ, географічним розташуванням держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, видом товарів та послуг, що клієнт отримує від СПФМ, способом надання (отримання) послуг.

3. Основні положення проекту акта

Проектом наказу пропонується:

встановити критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, які у своїй діяльності повинні використовувати відповідні СПФМ, а саме: критерії ризику за типом клієнта, критерії ризику, що пов'язані з географічним розташуванням держави проживання (перебування, реєстрації) клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, критерії ризику за типом послуги (продукту) та за способом (каналом) надання чи отримання послуги (продукту);

визнати таким, що втратив чинність, наказ № 584.

4. Правові аспекти

Проект наказу розроблено на виконання частини третьої статті 7 Закону України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень проекту наказу не потребує фінансування з Державного бюджету України чи бюджетів місцевого самоврядування.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект наказу потребує погодження з Міністерством юстиції України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством економіки України, Міністерством інфраструктури України, Національним банком України, Державною службою фінансового моніторингу України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Державною регуляторною службою України та підлягає державній реєстрації в Міністерстві юстиції України.

Проект наказу з метою забезпечення громадського обговорення буде розміщено на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України (www.mof.gov.ua).

Положення проекту наказу не стосуються питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної та не потребує зазначення позицій відповідних заінтересованих сторін.

Проект наказу не потребує направлення на погодження до уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності і не потребує зазначення позиції Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Положення проекту наказу стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції в частині адаптації норм Директиви (ЄС) 2015/849 та стандартів FATF.

У проекті наказу відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті наказу відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті наказу відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. У проекті наказу відсутні положення, які містять ознаки дискримінації чи які створюють підстави для дискримінації.

Проект наказу не передбачає надання державної допомоги суб'єктам господарювання та підтримки суб'єктів господарювання, відповідно, дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на

проект наказу. У зв'язку з цим відповідне рішення Антимонопольного комітету України, передбачене зазначеним Законом, не потребується.

8. Прогноз результатів

Реалізація положень проекту наказу забезпечить виконання СПФМ законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення щодо застосування ними ризик-орієнтованого підходу, в тому числі формування ризик-профілю клієнта

Проект наказу за предметом правового регулювання не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп, екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

В. о. Міністра фінансів України

Денис УЛЮТІН

_____ 2022 р.